

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Bellum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Quæres: An uxor cum marito possint alterius filium levare de fonte. Resp. Id quidem non esse decens, non tamen prohiberi.

Quæres: In qua ætate debeant esse patrini. Panor. cap. debitum, de baptis. vult ea ætate debere esse patrinum, ut possit esse pater carnalis, id est, 18. annorum; verum hoc non est verum.

Bellum.

Vide v. *Homicidium, Irregularitas contracta ob bellum.*

1. Bellum est armorum conflictus, seu professio nocendi vi & armis contrariæ parti. Ut bellum offensivum licitum sit, tres conditiones requiruntur; auctoritas indicentis (hæc residet penes Principem, qui neminem in sua jurisdictione habet superiorem) seu convocantis alios in suum administraculum: recta intentio, & justa causa, ut pro tuenda Republica contra adversarios illam injustè oppugnantes, vel quando subditi sunt rebelles, &c. Non potest autem indici ante diligentem inquisitionem illius justitiæ & æquitatis. *tom. 2. de restitutione in particulari, disp. 2. quest. ult. sect. 1. punct. ult. num. 1. & seq.*

2. Quod attinet ad bellum defensivum, licitum est cuicumque, interveniente necessitate & recta intentione; nam licitum est cuique vim vi repellere propria auctoritate. *ib. n. 4.*

3. Princeps posita justa causa non potest semper bellum indicere; sed prius petenda est ab adversario condigna satisfactio, qua oblata non licet indicere bellum: nam oblata sufficienti satisfactione cessat injuria præterita. *ib. n. 9.*

4. Militibus qui sunt subditi Principi indicenti bellum, vel qui recipiunt stipendium à Principe, etiam pacis tempore, seu qui ante bellum locaverant Principi operas suas ad pugnandum satis est, si sciant causam belli non esse injustam; in dubio enim obediendum est Superiori præcipienti, & in ejus favorem præsumendum est. *ib. n. 10.*

5. Quæres an bellum possit esse justum ex utraque parte? Respondetur materialiter, & re ipsa non potest esse justum ex utraque parte: nam realiter jus competit uni soli; formaliter verò & per accidens potest esse justum ex utraque parte, ut propter invincibilem ignorantiam alterius partis,

aut propter opinionem probabilem, quam quisque sequi potest etiam in bello indicendo, ut quando utraque pars iudicio prudentium virorum credit se habere iustam causam indicendi bellum. *Ib. n. 11.*

6. Illa omnia licite fiunt in bello, quæ accommodata sunt aut ad rem ablatam recuperandam, vel compensationem faciendam, aut ad vindictam sumendam pro modo culpæ, aut ad pacem componendam & stabiliendam; quare sequitur licitum esse seclæsis mendaciis procurare victoriam per insidias & stratagemata; dummodo non fuerit data fides hostibus non ponendi insidias. Licitum quoque est inferre damna cum expressa vel tacita Superioris licentia, etiam in bonis fortunæ hostium pro sumenda vindicta de injuria illata, & pro stabilienda pace in futurum: Clerici tamen & Ecclesiæ tempore belli expoliari non possunt propter immunitatem qua gaudent; nisi fortè per accidens, ut quando victoria nequit aliter reportari. *Ib. n. 14. & seq.*

7. Petes, utrum bona alicujus nationis, ex gr. Romanorum, extracta à militibus Florentiæ è manibus piratarum vel Turcarum acquirantur militibus? Respondetur quod non: nam Turcæ non acquisierunt dominium illorum bonorum; consequenter bona remanent sub dominio priorum dominorum, illisque restituenda sunt, detracta æstimatione operæ & industriæ positæ in iis bonis acquirendis; possunt tamen aliqua consuetudine mutua fieri capientium. *Ibid. numer. 23.*

A D D I T I O.

In bello iusto etiam innocentes licet spoliare, & capere, ad debilitandas hostium vires. Quod si bellum est perpetuum, ut contra Turcas, licet innocentes etiam captivare. Quod si dati sunt in obsides, & violent fidem datam, non licet illos occidere; licet autem, si sint de nocentum numero.

Fum *Bellum n. 10. P. N. l. c. n. 278.* (Quod si) Victor. *de jur. bell. Mol. dist. 120. Val e p. 3. col. 4.*

Capta in bello iusto non sunt restituenda; nisi essent res peregrinorum, clericorum, religiosorum, aut rusticorum: quamquam quidam nec talia, ajunt, ex necessitate restituenda, quia iuste capta, ut dictum est supra; sed falso, maxime quoad clericos, & religiosos.

D. Thom.

D. Thom. l. c. q. 66, art. 8, ad 1. (Peregrinorum) Sylv. bellum
n. 11, concl. 3. (Clerico) Mol. d. 121, concl. 3.

Ablata justo bello ab iis, qui injusto bello acceperant, etiam si in tutum se recepissent, prioribus dominis sunt restituenda, si stemus jure naturæ, vel etiam Cæsareo; si verò oppositum alicubi, vel lex statuerit vel consuetudo præscripserit, ei standum est: potuit enim licitè privatorum juri derogari ob bonum publicum. Covarr. reg. pecc. p. 2. §. 1. num. 2. Mol. disp. 118.

Potest Princeps ad vitandum Reip. majus damnum, tradere hostibus aliquam urbem; est enim id exponere periculo partem, pro totius salute.

Milites sine voluntatè saltem præsumpta Principis, damnum hostibus dantes, tenentur restituere: præsumitur autem velle etiam, ut capti etiam à Turcis, cum fugiunt, dominos suos, aliosque spolient.

P. N. l. c. n. 285. Sylv. l. c. concl. 4.

Capti etiam justo bello fugere possunt, saltem si fiat extraditionem dominorum.

Vid. Servus n. 1. Covar. l. c. n. 6. & l. var. resol. c. 2. num. 10. Navar. c. 17. n. 104. docet fidelem ab infideli fugientem debere illi pretium mittere.

Subditi non tenentur ad bellum propriis expensis gerendum, nisi fortè ex pacto, aut consuetudine præscripta.

In bello licet quidem clerico hortari ad pugnam, adeoque ad victoriam; non autem pugnare, nisi se defendendo

Fu. l. c. n. 8. hortatus. 25. q. 8. Nav. c. 27. n. 217. (neque efficitur irregularis, si ipse non mutilet) & con. 5. de homic.

Milites nostri temporis non gaudent privilegiis antiquis militum.

Belli tempore non potest Princeps populum deserere.

Sot. l. 5. q. 1. art. 8. col. 6.

Militi etiam ægrotanti debetur stipendium. Syl. l. c. n. 8.

Miles ad discendam pugnandi artem in bellicis ludis nulli nocentibus, & à periculo mortis alienis justè se exercet. Sylv. v. miles.

Mentiri non licet, in bello tamen insidiis uti licet, & confilia tegere, ad hostes decipiendos: non licet hosti fidem frangere: licet autem die festo pugnare, ita re postulante. Mo. disp. III.

Mortiferè peccat Princeps, si bellum ad Reip. salutem, d

fidem conservandam, ad inimicorum spirituale bonum necessarium, non gerat, præcipue si affulgeat victoriæ spes, & tunc sub p. m. præcipere posset subditis, ut arma caperent, Mol. d. 99.

Quæres: Liceatne homines occidere in bello. Resp. Licet, si bellum sit iustum: ut autem sit iustum, tria requiri, ut habetur 23. q. 1. & 2. Primum mandatum Principis, cujus auctoritate bellum geritur: quia privatæ personæ non est bellum gerere, sed iudicio suam causam persequi. 2. Iusta causa, ut qui impugnatur, sit meritis, ut ei bellum inferatur. 3. Intentio recta, quæ est, ut intendatur vel depulsio mali, vel promotio boni communis.

Quæres: An miles in bello iusto teneatur occidere hostem. Resp. 1. Quod simpliciter teneatur durante conflictu, quia alioqui periculum esset, ne hostis prævaleret: deinde conflictus ipse est executio iustitiæ. Resp. 2. Militem quidem aliquando occidere hostem, sed non teneri, ut cum nullum est periculum, & hostis manum porrigit supplicem. Resp. 3. Licet posse occidi tria genera hominum. 1. Imperatorem & Capitaneos. 2. Milites pugnantes. 3. Omnes qui in pugna juvant hostem, vel exonerandis bombardis, vel minitrando armis, & commeatu. vel serviendo militibus, eoque hortando. Resp. 4. Si inter hostes sint pater vel filius, vel amicus, ex officio pietatis, non posse occidi, nisi periculum sit, ne pereat totus exercitus: ut si quis eorum sit dux belli, in cuius morte consistit Reipub. salus. Nam tum bonum commune præferendum est officio pietatis.

Quæres: Quousque extendatur facultas occidendi. Resp. militem privatum non posse occidere quemquam, nisi durante conflictu, & ante partam victoriam. 2. Summo Imperatori etiam post partam victoriam, & conflictum peractum licere occidere hostem, cum ad injuriam vindicandam, tum edomandam hostium audaciam, & alios terrendos; maxime autem licet more juridico, ratione admitti criminis. Resp. 3. cessante conflictu reliquæ multitudini esse parcendum, quæ numquam pugnavit, cum post conflictum in pace vivatur, quæ est finis belli.

Quæres: An urbs possit dari diripienda in bello iusto, ad animandum militem, aut terrendas alias urbes. Resp. Si aliud sit remedium ad obtinendam victoriam, non licere. 1. Quia directe paterentur omnes innocentes. 2. Quia miles solet

solet tunc enormia scelera perpetrare. Resp. 2. Si non sit aliud remedium, licere, quia est bellum iustum: ergo debet dari possibilis executio, non autem datur alia, quam hæc: ergo. v. g. hostes possent esse tam obstinati, ut nolint dederes; quamvis raro talis necessitas incidat, & ideo raro fit iuste illa direptio. Resp. 3. Si talis direptio esset necessaria, ad multas alias urbes diripiendas, tum licite posset dari una urbs diripienda.

Quæres: An Clericis liceat ire ad bellum, & bellare. Resp. 1. Clericis licere interesse ad exercenda ministeria spiritalia. Resp. 2. Minorum ordinum clericis licere etiam bellare, quia & uxores licet ducere quamvis sint, qui existiment eos venialiter peccare. Resp. 3. Clericis in majoribus ordinibus constitutis, non libet bellare sine dispensatione Pontificis.

Quæres: Sitne licita monomachia, vel duellum? Duellum autem est, proprie bellum duarum personarum, privatarum, vel duarum familiarum indictum cum pacto & conditione præcedente. Resp. 1. Duellum simpliciter esse illicitum: repugnat enim primo juri naturali, quo non licet aliquem occidere, nec se mortis periculo exponere. 2. Divino. Nontentabis Dominum Deum tuum, Matthæi 4. 3. humano. no. 2 q. 5. canon. monomachi & Concil. Trident. sess. 25. cap. 19. Respond. 2. Quinque personas peccare in duello, 1. Dominos locorum, in quibus committitur. 2. Pugnantes. 3. Patronos. 4. qui dederunt consilium, vel auxilium. 5. spectatores. Resp. 3. Hos quinque non solum peccare mortaliter, sed incurere excommunicationem ipso facto. Dominos verò loci incurere pœnam privationis, & confiscationis bonorum feudaliū ipso facto. Patronos, & pugnantes incurere tres alias pœnas, saltem post latam sententiam. 1. Proscriptionis omnium bonorum. 2. Perpetuæ infamiae. 3. Homicidii patrati. Resp. 4. Duellum esse illicitum quinque casibus. 1. Si fiat causa manifestandæ veritatis, ut v. g. Deus ostendat, uter sit innocens. Ratio est, quia illud testimonium est fallax. 2. Si fiat ostendendarum virium causa, quod sæpè fit in exercitu. 3. Si fiat vitandæ ignominiae causa, eò quod provocatus sit ad duellum. Nam ob opinionem vulgi, non est vita tam gravi periculo exponenda. 4. Si fiat causa vitandæ litis, licet Lyranus, & Angel. putent, hoc casu licitum esse. Ratio est, quia pro testimonio veritatis capitur, quod

est fallax. 5. Est, si fiat vindicandi honoris divini causa, ut si hæreticus provocet Catholicum, ad declarandum, utrius religio sit vera, quem casum Carthusianus putavit licitum. Ratio est eadem.

Respond. 5. Quibusdam etiam casibus licitum esse duellum. 1. Est ad evitanda graviora mala, ut cum duo exercitus parati sunt pugnare totis agminibus, & inter se conveniunt, ut duo, &c. nam tunc est licitum ex parte ejus, qui justum bellum gerit. Eadem de causa licet ducibus belli id facere, ac etiam regibus, vel principibus licet permittere, ut nobiles, domini, vel milites bello certent. Similiter, si quando ab hoste provocati in bello, milites non parendo efficerent, ut hostis fieret audacior, aut miles contemneretur, vel de victoria aliquid decederet, tunc licitum esset duellum, secundum Navar. 2. Casus est, quando duo ad mortem justè sunt condemnati, & ob bonum commune expediret, alterum vita donari. Et ratio est, quia tunc unus per duellum constituitur quasi minister justitiæ 3 est, si provocatus ad duellum putet se occidendum, nisi acceptet conditionem, nec aliud remedium suppetat evadendi mortem, nisi suscipiat duellum. Et ratio est, quia hoc est tueri se contra invatorem. Ita Navar. Cajetan.

Beneficium, Beneficiarius.

Vide v. *Residentia, Simonia.*

1. Beneficiarius dominium habet non solum bonorum patrimonialium, verum etiam quasi patrimonialium: & etiam fructuum & proventuum beneficii. Per *dominium* intellige facultatem disponendi ad suum libitum suo nomine de re aliqua, modo lege non prohibeatur. *tom. 1. de obligatione beneficiariorum, disp. 4. punct. 1. n. 2. & seq.*

2. Potestne beneficiarius fructus beneficii ad suum libitum expendere, seu tenenturne illos in pios usus erogare? Respond. fructus necessarios ad congruam sustentationem in pios usus erogari posse ad libitum beneficiariorum; sicut possunt bona patrimonialia vel quasi patrimonialia; quamobrem in illis casibus in quibus beneficiarii non tenentur bona patrimonialia vel quasi patrimonialia in opera pia expendere, neque tenentur fructus beneficii sibi ad congruam sustentationem